

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

TEM/1170/03.01.01/201

Valmismatkaliikelain vakuusjärjestelmää selvittävä työryhmä; luonnos hallituksen esitykseksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä lausuntoa valmismatkaliikelain vakuusjärjestelmää selvittävän työryhmän mietinnöstä. Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi kaksi uutta lakia. Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista koskisi matkapakettien ja yhdistettyjen matkajärjestelyjen tarjoamista ja vakuusjärjestelmää. Laki korvaisi voimassa olevan valmismatkaliikkeista annetun lain. Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajien valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksuista koskisi maksun määräämistä matkapalveluyhdistelmien tarjoajille. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi lakia Harmaan talouden selvitysyksiköstä.

Ehdotetuilla uudistuksilla pantaisiin täytäntöön uuden matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun direktiivin (EU) 2015/2302 elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyyssuojaa koskevat säännökset sekä mm. rekisteröintiä koskevat muutokset valmismatkaliikelakiin.

Ehdotettu laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista olisi soveltamisalaltaan voimassa olevaa lakia laajempi. Laki koskisi valmismatkojen sijaan matkapaketteja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä. ”Matkapaketin” käsite olisi laajempi kuin nykyisin ”valmismatkan” käsite.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa aluksi, että matkapakettityöryhmään ei ole kutsuttu yhtään tahoa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalta, vaan mukana on ollut TEM, KKV, Kuluttajaliitto, Matkailu- ja ravintolapalvelut MARA ry ja Suomen matkatoimistoalan liitto ry. Ainoana kuultavana tahona valmistelun aikana on ollut Suomen varustamot ry. Ministeriö olisi mielellään ollut jo mietinnön valmisteluvaiheessa mukana.

Ministeriössä on ollut valmisteilla **laki liikenteen palveluista** (320/2017), joka laajamittaisen sisältönsä vuoksi valmistellaan useammassa vaiheessa. Laki liikenteen palveluista tulee voimaan uusien sähköisten palvelujen edistämistä koskevien eräiden säännösten osalta 1.1.2018 ja suurin osa laista 1.7.2018.

Laissa liikenne ja kuljetukset nähdään palveluna (Mobility as a Service, MaaS), jota kansalaiset ja yritykset hyödyntävät tarpeidensa mukaisesti. Uudistuksen tavoitteena on edistää liikennesektorin kilpailukykyä sekä turvata käyttäjille sujuvat ja laadukkaat liikkumismahdollisuudet ja yhteentoi-

mivat tavaraliikenteen eri kuljetusmahdollisuudet. Näin ollen valmismatkat ja matkapaketit ovat olleet vahvasti esillä tässä säädöshankkeessa.

Ensimmäisessä vaiheessa laki liikenteen palveluista koskee erityisesti tie- liikenteen palveluja, mutta parhaillaan lausunnolla olevassa **lain toisessa vaiheessa** mukana on myös muut liikennemuodot. Liikenteen palvelulaki sisältää liikkumispalvelun tarjoajia koskevia velvollisuuksia. Lakiehdotus sisältää myös liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vastuulla olevat matkustajanoikeussäännökset. Lain toisen vaiheen ehdotetaan tulemaan voimaan samaan aikaan kuin ensimmäinen vaihe eli 1.7.2018.

Lain valmistelussa sidosryhmät ovat esittäneet kysymyksiä palvelun tarjoajien vastuista, velvollisuuksista ja työnjaosta matkustajan ja kuluttajan oikeuksiin liittyen, koska matkustajan ja kuluttajan oikeuksia koskeva sääntely koetaan hajanaiseksi ja sirpaleiseksi. Matkapakettidirektiivi ja sen täytäntöönpaneva hallituksen esitys matkapalveluyhdistelmistä ja kuluttajan-suojalain muuttamisesta ovat osa tätä lainsäädäntökokonaisuutta.

Nyt tarkasteltavana olevassa HE-luonnoksessa keskitytään valmismatkalain ja valmismatkaliikkeistä annetun lain kuvaamiseen. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että esityksestä kävisi paremmin ilmi, että matkanjärjestäjille seuraa muusta lainsäädännöstä monia muita velvoitteita, jotka saattavat läheisesti muistuttaa matkapakettidirektiivin velvoitteita (esimerkiksi palvelua koskevat tiedonantovelvoitteet). Tässä olisi huomioitava erityisesti EU:n matkustajanoikeuksia käsittelevät asetukset lentoliikenteen, merenkulun, rautatieliikenteen ja tieliikenteen alalla, sekä jo hyväksytty liikenteen palvelulaki. Näitä velvollisuuksia ei ole juurikaan kuvattu tai niihin viitattu.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää välttämättömänä, että esityksessä pohditaan sen suhdetta uusiin liikkumispalveluihin, erityisesti yhdistämispalveluihin, joissa kyse ei ole perinteisestä matkanjärjestämisestä, vaan liikkumisesta palveluna. Keskeinen kysymys on se, ovatko ns. MaaS-palvelut osa matkapakettidirektiivin soveltamisalaa (24 tunnin sääntö). MaaS-palveluihin voivat kuulua liikkumispalvelujen ohella mm. auton vuokrauspalvelut. Esimerkiksi kokeilukäytössä olevaa Whim-palvelua (<http://whimapp.com/fi-fi/>) tulisi arvioida matkapaketin määritelmän valossa. Ministeriö toteaa, että lain perusteluissa olisi syytä todeta, että direktiiviä ei ole tarkoitus soveltaa sen tyyppisiin palveluihin, joita tarjotaan kuukausipohjaisesti ja jatkuvina ns. MaaS-palveluina.

Yksityiskohtaisia kommentteja:

Lakiehdotuksessa viitataan lakiin matkapalveluyhdistelmistä, jonka 2 §:ssä mainitut palvelut ovat 2 kohdan majoituspalvelua lukuun ottamatta liikenteen palvelulain I osan 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja liikkumispalveluja. Tämän vuoksi laki liikenteen palveluista olisi hyvä tuoda esille HE:ssä ainakin kohdassa ”Riippuvuus muista esityksistä”.

Ehdotetun 2 luvun perusteluissa olisi hyvä todeta, että välityspalvelun ja yhdistämispalvelun tarjoajille seuraa liikenteen palvelulista annetussa laissa velvollisuus tuottaa matkustajille laissa tarkemmin määritellyt tiedot sähköisessä muodossa (muun muassa hinnat, käytössä olevat maksuta-

vat, sopimusehtojen ja tietojen vahvistaminen, toimintarajoitteisten matkustajien käytössä olevat palvelut ja heidän avustamisensa, kuljetuskaluston esteettömyys ja varusteet, jotka helpottavat matkustajan kulkuneuvon pääsyä ja vuorovaikutusta kuljettajan kanssa, ohjeet asiakaspalautteen antamiseksi ja menettely virhetilanteessa, muut ennen matkaa annettavat tiedot). Nämä velvoitteet eivät ole aivan identtiset nyt ehdotettujen velvoitteiden kanssa, mutta jatkossa matkanjärjestäjien olisi huomioitava kummankin lain vaatimukset. Tämä huomio liittyy ainakin matkapalveluyhdistelmistä annetun lain 7 ja 12 §:iin. Lain mukaan liikkumispalveluiden tarjoajan on huolehdittava siitä, että palveluja koskevat ajantasaiset tiedot ovat saatavissa tietojärjestelmään luodun yhteyden kautta koneluettavassa ja helposti muokattavissa vakiotietomuodossa vapaasti käytettäväksi (avoin rajapinta). Tie- ja raiteliikenteen henkilökuljetuspalvelun tarjoajan, välityspalvelun tarjoajan tai näiden puolesta lippu- ja maksujärjestelmästä vastaavan toimijan on avattava liikkumispalvelun tarjoajille ja yhdistämispalvelun tarjoajille pääsylippu- ja maksujärjestelmänsä myyntirajapintaan tarkemmin säädetyllä tavalla.

Laura Eiro
yksikön johtaja, kansliapäällikön sijaisena

Maija Ahokas
hallitusneuvos